

ACC. N:R M. 9281:1-9. (s. 9 red ritn.)

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Skåne Upptecknat av Herman Nilsson

Härad: V. Göinge Adress: Plattena box 231, Hålsjöholm

Socken: Stoby Berättat av: Densamme

Uppteckningsår: 1944. Född år 1877 i Skånska förs.

Litt m. öblen.

s. 1-9 Ulms M. 78A.

Skriv endast på denna sida!

Frågehist M 78 f. Möbler

Bilmöbler. En gård i Taarp Hälsöveda Soeken vill jag beskriva som jag såg den första år sedan, gården finns ännu, och vid den jag därifrån beskriver den, det var en med stugan i byggas men den nye ägaren ser ne byggastoulet och lade nyare boe inne i storstugan, med blynfattade fönster, dubbel dörrar till ingången i köket som var den egentliga ingången med en liten köksförsänga med stengolv, och en dörr ingång till köket som var sammanhängande med storstugan, väster om stugan, gårdarna var byggda i Öster och väster, det summet var härbjergshus med sängplats och förvaringshus, för diverse matvaror stora fläsk sidor och ölffordringen, den andra sidan om köket var ett rum med haven med urenbjären och land för mosseller och kåla för denna haven var instängd med stävar gärd, ifrån köket var en dörr som genom en gång ledde till östra hus där var två stora öskar en för säd, och en för kläder, och varje hände, en förmingspise av skinn som var all förvara mat i, till gilletbruk, när for dontida gilletdagar av gädsfiske besökas, såsom bröllop som varade i dagar sju då hade varje gilletbesökare

mat med sig såsom smör, bröd, fläsk, äggkaka, och en stor flaska
dränka brännvin, i västra hus, va en dörr utgång till arshaven, i köks-
föreläggan stod en stige till lout bålet, uppgång till loutet över stugan
s. k. "bysed." Kök och stuga var i ett men på köksmuren och över
köket var en bjälke bords till den andra vägg^{en}, den bjälken placerades
stuckveden till torkning och hava den lätt tillgängligt vid ~~för~~kommande
behov, när den besökande med en buggning, som var nödvändig när han
skulle trada genom dörren, och framman över köket som var hög,
och dörren låg, var en främ^{främ in}ting kände han "guds frö" men han
gick inte längre fram i köket än under bjälken, till han blev tydd
fram i stugan, för det var en gammal sed från ofredstid, att
en främ^{gäst}ting otydd fram i stugan och inte vilke tyda hus-
fader tillsägelse, blev han utan vidare av husfadern skjuten.

Den här gård som jag beskriver benämndes "Peckare gården"
där hade varit några stugor där på denna omgivning,
och dessa som bebodde dessa stugor skulle ombestyras sing-
ningen i. Håstveda kyrka, en singare benämndes "peckare
stugarna", de slogs ihop till en gård och den benämndes "peckare gård."

Jag vill här beskriva hur denna gården såg ut inne i denna över
ett par århundraåriga gamla bondstuga såg ut invändigt för en
femtio år sedan, i köket intill dörren var på väggen ribbor och
spjällor där fat och tallrikar placerades och under var hyllan där
fat och korgar voro ställda det kallades också "karrhyllan". under hyllan
stod vatten vattensprammen av ek, med träösa med handtag, vid samma
vägg stod ett gammalt högt skåp med två stora dörrar och under dem
en utdragslåda, i detta skåp var husgerädsaker, i väggen var en fönster
med blyinfattade rutor, vid fönstret stod en beben i karmstol av bok,
till sitt och ben, arm och ryggstöd av masurbjörk, den var ej målad, men
den såväl som de möbler som voro ommålade så skulle som hela stugan
minst två om året grundligt soda och såptvättas, och utmed samma
vägg stod en sopfa sk utdragssoffa men på större gårdar stod
i stugan en bänk, som vanligtvis män fick sitta på, och där möttas
sin mat de fick, för de fick inte gå fram till bordet och äta.
Sedan var där vägg som delade stugan och västra hus, och där
var en dörr till detta intill denna dörr, utmed denna vägg stod
kalaklockan med årtal 1680 och under stod affosa.

Intill var en bänk på där kyrkokaäpparna oro placerade där var särskilt en som jag särskilt intresserade mig för, var en spanströrskäpp med en massingskula av storlek som en vanlig gömga hand kumleomfalla, insvängd vid käppen^{en} messingshylsa gick ned en lre tum på käppen och i nedre delen på hylsan var ett hål igenom att fästa en laderdoska, nedersta delen av käppen var en doppska av messing med en släpula i nedre delen. Sedan började den väggfasta bordsbänken utmed den väggen till den andra väggen utmed väggen var platsen för far och mor, på denna ställe var ett par syskon bror och syster, men de satt på nämnda bänke, och i hörnan på väggen var ett västra i mittenpartiet var öppet, där platsen var för Karl Johans flaska och fiasaxen, vid den andra sidan om bordet var en längre träbänk, i väggen var ett blyinfällt fönster mitt mot det på motsvarande vägg, från bordsbänken och utmed sidan en dygande långsida utmed korgbänken var en träbänk, stå "om bänken" muren över muren var sängplats vintertid för vandringsfolk murgbänken var för liggare och vandringsfolk, där de fick inlagga sina mätider. Den öppna spiseln där var eldringstucken till den i stugan

varande järnbakelungen, understycket vilade på ett järnstativ
i framsycket var inmjulet Simson rev lejonet, sidostycket var S.
Lörens strid med draken, den andra sidan var Adam och Eva i para-
diset. Byrda faller dessa järn ungar vara gjutna i Hålsaby.
Till ästra ändan av spisen var inmuret till en mindre bänkn
i ett mindre rum den s.k. "lilla stuan". där ^{var} en säng av utdags-
avsläpning på sidan, en klaffbord och tre stolar hemgjorda trästolar
fyrbeniga med ryggstöd, inne i stosslugan var två gammalmodiga
stolar med fyra ben svängda och på benen var utskurna fötter med
klor låga ben, bred sitta som atrade mot ryggstödet, sakat högt ryggstöd,
utisatt i stolskarsmen, några hemgjorda trebeniga trästolar utan
ryggstöd benämndes "trebeningar" där var ej några svärstern på benen,
Gäsbänken var borta, i jöringe gäss har inte mycket varit som husdjur
här på orten men höns hade de innerstugorna in i min barnedom men
det var om vintern men de hade dem instängda under sängen, där
var träpäck spring sängen och en lucka att öppna när hönsen skulle
ut i stugan, och plöcka utkastade korn på golvet, var någon korna i väp-
tagen så tog mor och lyfte upp dynan i sängen där hönsens äggrede var.

Kistebänkar hade de inte här i göinge, de hade ett särskilt rum eller ett rum i boringshuset där järdes kistor voro placerade, detta rummet benämndes "kisthuset" där stod kistor utmed väggarna, allmoget målade kistor i ek och med namn och årtal från 1700-talet och utåt med till av 1800-talet.

Bänkarne voro fästade vid väggen men öppna med snedslä mot väggen. Vid den andra sidan bordet var flyttbara säte i längd med bordet, 4 armars längd med fyra ben antingen infällda i sätets ytterssidor, och tvärslä mellan benen, eller vart ben lagda i kors och en tvärslä i överkanten som brädan spikades på båda dessa korsstativ, de hade ej ryggstöd. Här var smärre låga bänkar som var att sitta under kistor kallades kistebänkar.

En bänk som var vanlig inom dörrar, en hel med sidor gavlarna och lock, denna bänk kallades tiggare bänken, också benämnd "slackballe" bänken, där fick vandringsmännan mottaga sin mat han blev bjuden i stugan, för till bordet var han inte värdig att sitta.

En del rygglösa stolar trebenta, i sätten var korsade påb i sned vinkel till benen de voro i vanliga runda elufyskantiga

Sitsen var ushållbar för att vara bekväm ^(vid) sittning, dessa Stolar
vars latta att flytta i bäring ö Stugan, i fähusen brade de färbenta
träpallar med hätt i sitsen som handtag vid förflyttning, och nyttjades
vid mjölkningen kallades "mjölkrepall"

Stolar med släar av e/f var mycket vanliga det har jag funnit
på Stolar av s. t. finare slag och silverskade på 1850 talet och sitsen
lös med stoppning och fastspikade vävda ^{band} ~~lunder~~ på innersidan att
stoppningen i sitsen ej skulle sjunka ner, på en del Stolar var
sitsen av flätad hälm, eller av rotting, och av vävda linneband,
Ländstolar med ryggstöd och armstöd, mor och far skulle hava en
varsen sådant Stöl, när man från äldre dagar kunde se en och annan
värdmående bonde sitta i sin ländstol med långpip munstycket i
munnen och pipkavudet var med mot gavel.

På 1870 talet kom jungstolarne i bruk de med gängrar på, ännu kan
man se på en och annan bondstäm där som finns sådana ännu,
de varo nog goda att vila sig i, men de tog upp en stor plats.

Stolens delar, var sitsen benen tvärläerna ryggstödet

Med bordet satt hushållaren och hans hustru vid bord ändan
in till resäskåpet in till hushållaren satt äldste sonen, eller om
den in till var uppvänt satt fördrängen närmast hushållaren,
han föresat brödkärningen, och det var ett lömsligt jätt nog
att skära bröd till ett hundra tal brödmalare, såsom under höste
tiden då han fick skära upp två stora punna bröden till ett
middagsmål innan han fick något av maten. efter fördrängen
satt andra drängen och gårdens torpare vid den nedersta
bord ändan var minst drängens plats, vid den andra ändan
bordet på den lösa sällbänken satt dottern och pigorna,
och torparkvinnorna och sist vaktpojken.

De snude platt bordet kom i bruk på 1870 talet tillverkades
här i gårdebyggen av slöjdskunniga som här var godt om,
och vid samma tid byggdes många bondgårdar om, och
nya gårdar byggdes, borrhäus med stora rum, vardags-
stugan, och in till ett större rum kallat salen, och mitt
på golvet stod ett stort rundt bord, och utmed soffor
och stolar vid väggarna.

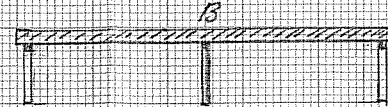
M. 9281:9.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

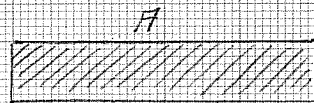
MÖBLER FRÅN 16100TALET HÄRSTAMNAR FRÅN EN GAMMAL, SLÄKTGÄRD
OBSERVANS I Staby

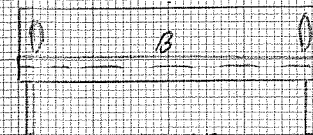
PLAN. Å. GAMMAL VÄGGFAST LÅNGBÄNK FRÅN KANTEN

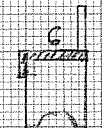
GHVIL

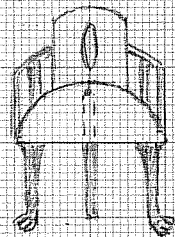
PHL BÄNK SIDH

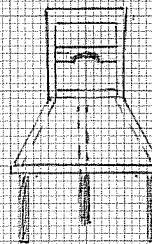
KANT

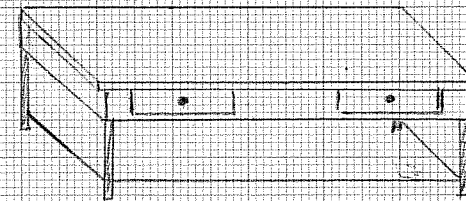
GHVIL

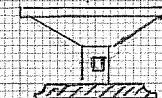
MÄN. STOL
GAMMAL MODELL

TREBENT. STOL
GAMMAL

LÅNG BORD. Mellan 16. 1700 talet

SKALA 650

LUNDS UNIVERSITETS